

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-914/19-1

Sprawa C-914/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

12 grudnia 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Consiglio di Stato (Włochy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

19 września 2019 r.

Wnosząca odwołanie:

Ministero della Giustizia, reprezentowane przez urzędującego ministra

Druga strona postępowania:

GN

Przy udziale:

HM

JL

JJ

Ogłoszono w dniu 28 listopada 2019 r.

[...]

REPUBBLIKA WŁOSKA

Consiglio di Stato

w postępowaniu sądowo-administracyjnym (czwarta izba)

wydaje następujące

Postanowienie

w przedmiocie skargi noszącej w ogólnym rejestrze numer 10319 z 2018 r., wniesionej przez Ministero della Giustizia [ministerstwo sprawiedliwości], reprezentowane przez urzędującego ministra [...]

przeciwko

GN [...]

przy udziale

HM, JL i JJ, którzy nie wzięli udziału w postępowaniu;

o zmianę

wyroku [Tribunale amministrativo regionale (regionalnego sądu administracyjnego, zwanego dalej „TAR”) dla Lacjum, z siedzibą w Rzymie, izba pierwsza, z dnia 12 listopada 2018 r., nr 10885.

[OR. 2]

[...]

1. Druga strona postępowania, która ukończyła pięćdziesiąt lat, zaskarżyła do TAR dla Lacjum decreto del Direttore Generale del Ministero della Giustizia (dekret dyrektora generalnego ministerstwa sprawiedliwości) z dnia 21 kwietnia 2016 r., mocą którego ogłoszono konkurs w oparciu o egzaminy, celem obsadzenia 500 stanowisk notariusza, w którym w celu dopuszczania do udziału w konkursie ustanowiony został górny limit wieku wynoszący maksymalnie 50 lat w dniu wydania tego dekretu.

Podnosząc dalsze zarzuty, zainteresowana zaskarżyła dekret, który wykluczył ją z części pisemnej konkursu, z uwagi na ukończenie w dniu ogłoszenia konkursu pięćdziesięciu lat.

W toku postępowania, zainteresowana – na mocy środka zabezpieczającego TAR – została dopuszczona do udziału w części pisemnej i ustnej konkursu, które zaliczyła z pozytywnym wynikiem.

TAR wyrokiem nr 10885 z 2018, uznał skargę za niedopuszczalną z uwagi na brak interesu prawnego w związku z zaliczeniem konkursu pozytywnym wynikiem.

Ministero della Giustizia wniosło odwołanie od wyroku, podnosząc, że TAR powinien był oddalić skargę i nie powinien był przypisywać znaczenia

okoliczności zaliczenia konkursu z pozytywnym wynikiem, będącej następstwem zastosowania środka zabezpieczającego w oczekiwaniu na wyrok.

Druga strona postępowania sformułowała zarzuty i wniosła o oddalenie odwołania ministerstwa, podnosząc ponownie nierozważone pytania w rozumieniu art. 101 ust. 2 kodeksu postępowania administracyjnego, oraz wnosząc również tytułem żądania ewentualnego o przedłożenie Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytania prejudycjalnego zawartego w odpowiedzi na odwołanie.

[OR. 3]

Druga strona postępowania podniosła ponadto, że liczba kandydatów, którzy pomyślnie zdali konkurs (419) jest niższa od liczby ogłoszonych stanowisk (500), i nie ma żadnego kandydata znajdującego się na liście na niższej pozycji, który złożyłby wniosek o przypisany jej okręg notarialny, tak że nie występują w tej sprawie inne zainteresowane strony.

Na rozprawie publicznej w dniu 19 września 2019 r. sąd postanowił odroczyć wydanie orzeczenia w sprawie.

2. Wyrokiem wstępnym nr 8152 z dnia 28 listopada 2019 r., skład sędziowski:

- uwzględnił odwołanie Ministero della Giustizia przeciwko uznaniu za niedopuszczalną skargi wniesionej w pierwszej instancji oraz zmieniając zaskarżony wyrok orzekł, iż skarga wniesiona w pierwszej instancji jest dopuszczalna;
- oddalił zarzuty drugiej strony postępowania, zgodnie z którymi ustanowienie górnej granicy wieku wynoszącej pięćdziesiąt lat – przewidzianej w ogłoszeniu – jest niezgodne z prawem;
- w odniesieniu do ponowionych przez nią zarzutów na podstawie art. 101 ust. 2 kodeksu postępowania administracyjnego co do niezgodności takiego warunku ogłoszenia o konkursie z przepisami europejskimi, postanowił zawiesić postępowanie i na podstawie art. 267 akapit drugi i trzeci TFUE przedłożyć Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytania prejudycjalne przedstawione poniżej;
- orzekł, że rozstrzygnięcie pozostałych kwestii nastąpi w wyroku kończącym postępowanie w sprawie.

3. We wskazanym wyroku nr 8152 z 2019, skład orzekający uznał, że warunek zawarty w ogłoszeniu o konkursie jest zgodny z obowiązującą włoską ustawą, gdyż art. 1 ust. 3 lit. b) ustawy nr 1365 z 1926 r. (zastąpiony art. 13 dekretu ustawodawczego nr 166 z 2006 r.) przewiduje, w odniesieniu do dopuszczenia do udziału w konkursie na stanowisko notariusza, że kandydaci nie mogą mieć ukończonego pięćdziesiątego roku życia w dniu opublikowania ogłoszenia o konkursie.

4. Druga strona postępowania stwierdziła, że górna granica wieku ustanowiona w ogłoszeniu (zaskarżona skargą wniesioną w pierwszej instancji), będąca podstawą decyzji o wykluczeniu (zaskarżonej w oparciu o dodatkowe zarzuty), narusza zasadę niedyskryminacji ze względu na wiek obowiązującą na gruncie europejskim, ustanowioną w art. 21 [OR. 4] Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 10 TFUE, i przewidzianą w art. 6 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r., transponowanej do prawa krajowego na mocy dekretu ustawodawczego nr 216/2003.

Druga strona postępowania podniosła, że z uwagi na wspólnotowy obowiązek „wykładni zgodnej”, również w przypadku wątpliwości co do brzmienia obowiązujących uregulowań należy przyznać pierwszeństwo wykładni, zgodnie z którą górna granica wieku przewidziana w art. 1 ustawy nr 1365 z dnia 6 sierpnia 1926 r. została obecnie uchylona, ponieważ przeciwne rozwiązanie byłoby niezgodne z europejskimi zasadami mającymi bezpośredni skutek.

Druga strona postępowania podniosła również, że zgodnie z art. 6 dyrektywy 2000/78/CE, odmienne traktowanie ze względu na wiek może być zgodne z dyrektywą wyłącznie, jeżeli zostanie ono obiektywnie i racjonalnie uzasadnione „zgodnym z przepisami celem”, na jaki może powołać się państwo członkowskie, o ile jest on proporcjonalny i właściwy do osiągnięcia przyjętych założeń, podczas gdy przepis ustanawiający górną granicę wieku na potrzeby dostępu do zawodu notariusza, o ile można uznać go za nadal obowiązujący, nie znajduje żadnego uzasadnienia w ustawie, która go wprowadza (ustawie nr 1365/1923) ani też w ustawach statutowych dotyczących innych kategorii, które wskazywałyby natomiast na występowanie wyraźnych sprzeczności w odniesieniu do innych porównywalnych zawodów, takich jak sędzia lub adwokat, dla których już od dawna zostały uchylone wszelkie przepisy ograniczające dostęp ze względu na wiek.

Druga strona postępowania wniosła ponadto, aby Consiglio di Stato, organ orzekający w ostatniej instancji, w razie wątpliwości co do właściwej wykładni europejskich uregulowań zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prejudycjalnym na podstawie art. 267 akapit drugi TFUE.

5. Ministero della Giustizia odpierając w sposób analityczny te twierdzenia podniosło, że wprowadzenie przez ustawodawcę górnej granicy wieku dla udziału w konkursie na stanowisko notariusza nie jest irracjonalne, gdyż powołanie na stanowisko osób, które osiągnęły już określony wiek byłoby sprzeczne z [OR. 5] wymogiem zagwarantowania stabilności sprawowania urzędu publicznego przez dłuższy czas, bez narażania przy tym na dodatkowe obciążenia równowagi rachunkowej systemu zabezpieczenia społecznego notariatu, poprzez uniemożliwienie dostępu osobom, które zbliżają się do osiągnięcia wieku emerytalnego.

6. W zakresie przepisów europejskich znaczenia mają również:

- art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zakazujący dyskryminacji ze względu na wiek;

- art. 10 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którym przy określaniu i realizacji swoich polityk i działań Unia dąży do zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na wiek;

- art. 6 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy, który stanowi, że państwa członkowskie mogą uznać, że odmienne traktowanie ze względu na wiek nie stanowi dyskryminacji, jeżeli w ramach prawa krajowego zostanie to obiektywnie i racjonalnie uzasadnione zgodnym z przepisami celem, w szczególności celami polityki zatrudnienia, rynku pracy i kształcenia zawodowego, i jeżeli środki mające służyć realizacji tego celu są właściwe i konieczne.

W tym kontekście, jak wskazano powyżej, art. 1 ust. 3 lit. b) ustawy nr 1365 z 1926 r., zastąpiony art. 13 dekretu ustawodawczego nr 166 z 2006 r. przewiduje, że aby zostać dopuszczonym do konkursu na stanowisko notariusza kandydaci w dniu opublikowania ogłoszenia o konkursie nie mogą mieć ukończonych pięćdziesięciu lat.

7. Sąd uważa, że w oparciu o argumenty drugiej strony postępowania nie można odstąpić od stosowania przepisu krajowego, gdyż powody ewentualnej sprzeczności z prawem Unii nie są bezpośrednie ani wystarczająco jasne, precyzyjne i bezwarunkowe.

W pierwszej kolejności dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych stanowi w art. 2, że stosuje się ją wobec wszystkich obywateli państw członkowskich, zamierzających [OR. 6] wykonywać zawód regulowany w państwie członkowskim innym niż to, w którym uzyskali kwalifikacje zawodowe, zarówno jako osoba pracująca na własny rachunek, w tym jako osoba wykonująca wolny zawód, jak też jako pracownik najemny (ust. 1), natomiast nie stosuje się jej wobec notariuszy powoływanych na mocy urzędowego aktu organów publicznych (ust. 4).

Należy w związku z tym przede wszystkim ustalić, czy przepisy regulujące dostęp do wykonywania zawodu notariusza w państwie członkowskim muszą być koniecznym przedmiotem harmonizacji prawa krajowego tego państwa z prawem europejskim.

Ponadto, przywołany art. 6 dyrektywy 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r., zatytułowany „Uzasadnienie odmiennego traktowania ze względu na wiek” stanowi, że państwa członkowskie mogą uznać, że odmienne traktowanie ze względu na wiek nie stanowi dyskryminacji, jeżeli w ramach prawa krajowego zostanie to obiektywnie i racjonalnie uzasadnione zgodnym z przepisami celem, w szczególności celami polityki zatrudnienia, rynku pracy i kształcenia

zawodowego, i jeżeli środki mające służyć realizacji tego celu są właściwe i konieczne.

8. Jednakże sąd jest zdania, że występują wątpliwości co zgodności art. 1 ust. 3 lit. b) ustawy nr 1365 z 1926 r., zastąpionego art. 13 dekretu ustawodawczego nr 166 z 2006 r. z prawem Unii Europejskiej dotyczącym odmiennego traktowania z uwagi na wiek.

Można bowiem uznać, że przepis prawa krajowego, dopuszczający do konkursu na obsadzenie stanowisk notariuszy wyłącznie kandydatów, którzy w dniu opublikowania ogłoszenia o konkursie nie ukończyli pięćdziesiątego roku życia, nie ma żadnego obiektywnego i racjonalnego uzasadnienia w oparciu o zgodny z prawem cel.

Innymi słowy można przyjąć, że włoski przepis ustawy wprowadza dyskryminację ze względu na wiek w związku z ewentualnym wykonywaniem zawodu notariusza, w braku zgodnego z prawem celu, wprowadzając rozróżnienie, które nie jest dopuszczalne na mocy dyrektywy WE z tej dziedziny.

9. W związku z tym konieczne jest, na podstawie art. 267 akapit drugi i trzeci TFUE, [OR. 7] przedłożenie Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytania prejudycjalnego na potrzeby rozstrzygnięcia niniejszego sporu, to znaczy w sytuacji gdyby Trybunał Sprawiedliwości uznał, że przepisy regulujące dostęp do wykonywania zawodu notariusza w państwie członkowskim powinny zostać zharmonizowane z prawem europejskim „czy art. 21 karty praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 10 TFUE oraz art. 6 dyrektywy Rady i 20007/8/WE z dnia 27 listopada 2000 r., w części w której zakazują dyskryminacji ze względu na wiek w dostępie do zatrudnienia, sprzeciwiają się wprowadzeniu przez państwo członkowskie górnej granicy wieku w związku z dostępem do zawodu notariusza”.

[...] [zwyczajowe formuły].

Postanowiono w Rzymie na posiedzeniu niejawnym z dnia 19 września 2019 r.

[...]

[OR. 8]

[...] [nazwiska i podpisy]